

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛЬОВИХ ДОМІНАНТ КАЗКОВОЇ ПОВІСТІ РОАЛЬДА ДАЛА «ВДВ» В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Анотація. У статті проаналізовано засоби відтворення стильових домінант, як найважливіших структурних складових ідіостилю автора, на матеріалі казкової повісті Роальда Дала «ВДВ» та її перекладу українською мовою. Проведено аналіз індивідуального стилю письменника Р. Дала, виокремлено стильові домінанти його творчості та мовні засоби їхнього вираження, які необхідно зберегти у перекладі. Досліджено засоби відтворення стильового потенціалу казкової повісті «ВДВ» українською мовою, виявлено стратегії і тактики, які використав перекладач, а також чинники, що впливали на його вибір.

Ключові слова: дитяча література, ідіостиль, стильова домінанта, стратегія перекладу, одомашнення, очуження.

RENDERING STYLISTIC DOMINANTS OF ROALD DAHL'S FAIRY TALE «THE BFG» IN THE UKRAINIAN TRANSLATION

Summary. The article deals with the means of rendering Roald Dahl's stylistic dominants as the most important structural components of the author's individual style in the context of the Ukrainian translation of his literary fairy tale «The BFG». We have categorized the stylistic dominants of Roald Dahl's writing style into three main classes from the perspective of translation studies: lexical, phonological and semantic dominants. The lexical dominants which present translation challenges are neologisms, occasionalisms (nonce words), and slangisms. We have also singled out a significant number of rude, abusive and insulting words, as well as non-standard elements, which belong to the lower layers of the colloquial style. Phonological dominants are manifested in the extensive use of sound devices, namely assonances, alliterations, euphony, rhyme etc. The most frequently-used semantic dominants of Dahl's individual style are motivated names (onomastic units), puns, and similes. "The BFG" holds a special place among the literary works of Roald Dahl, in particular owing to the unique speech that the author created for the protagonist of the fairy tale. The widest-used stylistic devices and techniques include puns, neologisms and occasionalisms, similes and metaphors, culture-bound words and means of creating the character's idiolect. These unique features of the character's speech can be characterized as his idiolect. The article investigates the strategies and tactics used by the translator of «The BFG» while rendering these stylistic devices into the Ukrainian language, as well as the factors, which influenced the translator's choice. It is concluded that in most cases Viktor Morozov used the translation strategy of domestication, which helped him to bring the translated piece closer to the target audience, though saving all the necessary elements of the English culture, preserving ethno-cultural coloring and avoiding the depersonalization of the work as well as the loss of its cognitive value.

Keywords: children's literature, individual style, stylistic dominant, translation strategy, domestication, foreignization.

Постановка проблеми. Довгий час дитяча література розглядалася як периферійний об'єкт для наукового дослідження. На сучасному етапі розвитку перекладацької науки проблема перекладу дитячих творів – один з найцікавіших та водночас найменш досліджених аспектів у теорії перекладу. Зважаючи на постійний попит на перекладну дитячу літературу, з'являється велика кількість перекладів, які ще не стали об'єктом перекладознавчих студій. Серед таких творів можна виділити казкові повісті Роальда Дала, класика дитячої англійської літератури. Найхарактерніша риса ідіостилю письменника, яка споріднює його з автором «Аліси в країні чудес» Люїсом Керолом, – це домінантна роль мови. Р. Дал з насолодою грається зі словом, створюючи численні каламбури, неологізми, оказіоналізми, увиразнюючи свій авторський стиль гіперболами, звуконаслідуванням, вигуками і повторами. Він не лише прищеплює дітям любов до читання, а й вчить їх насолоджуватися мовою і не боятися творити власноруч. Лексичне багатство мови Р. Дала створює суттєві викли-

ки для перекладачів і викликає інтерес знавців мови до його творчого доробку, що і зумовлює **актуальність нашого наукового пошуку**. Неповторний ідіостиль письменника змушує перекладачів шукати дієві стратегії та тактики для найповнішої передачі тієї естетичної насолоди, яку дитина може отримати завдяки багатству мови, мовній грі та мовним тонкощам оригіналу. В Україні творчість цього письменника стала знаною широкому загалу лише нещодавно завдяки видавництву «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», яке опублікувало переклади найвідоміших творів письменника: «Чарлі і шоколадна фабрика», «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Відьми» і «ВДВ». Вивчення ідіостилю Роальда Дала та відтворення його стильових домінант в українському перекладі становить **новизну** нашої розвідки.

Метою статті є дослідження стратегій та тактик відтворення стильових домінант Роальда Дала українською мовою на матеріалі казкової повісті «ВДВ», а також окреслення практичних методів, які будуть корисними для перекладачів-

практиків та можуть допомогти відтворити ідіостиль письменника.

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасна література для дітей стає предметом наукового аналізу досить повільно. Поширеним серед дослідників і досі залишається хибне переконання про те, що «дитяче» – це антонімічне поняття до «дорослого», а отже «несерйозне» і «недосконале» [5, с. 175]. Дослідниця дитячої літератури З. Шавіт називає її «Попелюшкою літературознавства», аргументуючи своє порівняння культурною маргіналізацією жанру [10, с. 4]. На сучасному етапі проблема перекладної дитячої літератури висвітлюється у працях таких вітчизняних перекладознавців як С. Вольштейн, А. Здражко, Р. Зорівчак, Т. Некряч, А. Потапова, О. Ребрій та ін. У своїх наукових студіях вони досліджують феномен «дитячої літератури», творчі виміри її перекладу і наголошують на важливому значенні цього жанру. Зокрема, Р. Зорівчак стверджує, що «...Перекладна література для українських дітей – дітей, що часто були позбавлені рідномовної школи, – надзвичайно вагома. Та чи вивчено її як слід – очевидно, ні» [3, с. 6]. Вона зазначає, що в Україні немає кафедр дитячої літератури в університетах, дуже мало науковців присвячує пошукову роботу дитячій літературі. Дослідниця вказує також, що вивчення перекладної дитячої літератури і досі залишає цілу низку невирішених проблем, а саме співвідношення між перекладом загалом і перекладом-адаптацією; між відчуженням та одомашненням як перекладацькими стратегіями; місце дитячої перекладної літератури в національній системі; образ дитини в уяві перекладача; ілюстрації дитячих книжок та читання текстів уголос.

Однак, збереження індивідуального стилю автора, який створює неповторний дитячий світ, вважається сьогодні одним з основних завдань для перекладача дитячої художньої літератури і важливим індикатором майстерності перекладача. В загальному розумінні ідіостиль – це система змістових і формальних характеристик творчості певного письменника, які роблять унікальною втілену у його творах авторську картину світу [4, с. 27]. У дослідженнях ідіостилу письменника виділяють стильові домінанти, усвідомлення яких допомагає цілісно підійти до перекладу твору та відтворення ідіостилу автора. Стильові домінанти – це сукупність певних мовностилістичних особливостей, які відбивають стиль написання, притаманний тому чи іншому автору і виступають основними складниками ідіостилу письменника.

Виклад основного матеріалу. Дослідник дитячої літератури Мюррей Ноулз зазначав, що жодне обговорення сучасної дитячої прози неможливе без згадки імені Роальда Дала [9, с. 17]. Безсумнівно, внесок цього письменника до оновлення скарбниці сучасної літератури для дітей неможливо переоцінити. Індивідуальна неповторність Р. Дала виражається в його бунтарському і провокативному стилі, тонкому використанні чорного гумору, гротеску і карикатури, що значно відрізняється від традицій англійської повчальної літератури для дітей. З позиції перекладу, дитячі твори Р. Дала становлять цікавий і водночас важкий матеріал через велику кіль-

кість засобів стилю, які ускладнюють перекладачам пошук шляхів та стратегій для найповнішої передачі тієї естетичної насолоди, яку дитина може отримати завдяки багатству мови, мовній грі та мовним тонкощам оригіналу.

Аналіз творчого доробку Р. Дала з позицій перекладознавства дозволив нам поділити всі важливі для перекладу характерні стильові домінанти письменника на три основні групи:

1. Лексичні домінанти. Для посилення стилістичного ефекту, у своїх творах для дітей Р. Дал часто використовує неологізми та оказіоналізми. У деяких випадках автор вдається до телескопії: *whizz + popper* → *whizzpopper*. Характерна особливість телескопних утворень Р. Дала – це їхнє свідоме створення з метою утворення каламбуру або жарту. Типовим для письменника є також утворення нових слів за допомогою приєднання неправильних афіксів (звичай суфіксів) до вже відомих основ: «*filthing*», «*disgusturous*» [6].

Мовлення персонажів творів Р. Дала часто характеризується значною кількістю грубих, лайливих і образливих слів, а також нестандартних лінгвістичних елементів різних мовних рівнів, які належать до знижених пластів усно-розмовного стилю. Зважаючи на цільову аудиторію творів, така особливість авторського стилю Р. Дала становить досить великі труднощі для перекладу і вимагає від перекладача пошуку еквівалентів, які, з одного боку, передали б грубуватий тон оригіналу, а з іншого, не були аж занадто лайливими для малих читачів. В українському перекладі «Матильди» Р. Дала можна натрапити на такі переклади лайливих слів та словосполучень: «*ignorant little squirt*» [7, с. 26] – «мала дурна нахаба» [2, с. 26], «*nasty dirty things*» [7, с. 93] – «бридкі брудні творіння» [2, с. 94], «*little beast*» [7, с. 46] – «мала почвара» [2, с. 47], «*stupid scum*» [7, с. 25] – «тупа босота» [2, с. 25].

Окрім того, автор настільки часто використовує сленгові слова та розмовну лексику, що вони стали особливою частиною його ідіолекту та авторського стилю: «*an old dump*» [7, с. 23] – «стара таратайка» [2, с. 23], «*You don't want me put in jug, do you?*» [7, с. 25] – «Ти ж не хочеш, щоб мене запроторили в тюрюгу?» [2, с. 25], «*Well, I'll be blowed!*» [7, с. 31] – «Та щоб мені кризь землю провалитися!» [2, с. 32].

2. Фонологічні домінанти. Однією з особливостей книжок Р. Дала, як творів, розрахованих, перш за все, на дитячу аудиторію, є їхнє призначення для читання вголос. Це зумовлює використання звукових прийомів (асонансів, алітерацій, консонансів) – фонетичних засобів широко розповсюджених в дитячій літературі і маркованих високим ступенем образності. Для дитини, яка сприймає твір на слух, надзвичайно важливим є збереження звукової і метрико-ритмічної організації почутого. Одним з найулюбленіших звукових прийомів Р. Дала є алітерація, яку автор найчастіше будує на основі двох слів: «*Some beastly bird has dropped his droppings on my head!*» [7, с. 195]; рідше трьох: «*foul and filthy fiend!*» [7, с. 57]; у поодиноких випадках вдається створити квартоль: «*grouching, grouchin, grumblin, gripin*» [6, с. 211]. Випадки використання алітерації зустрічаються і в україномовних перекладах творів Дала: «*ерім і глиставка*» [1, с. 111], «*кава*

дуже-байдуже какава» [1, с. 218], «у кожному закутку, закапельку і закамарку» [1, с. 22], «катастрофа какоклізма» [1, с. 79], однак у набагато меншому обсязі ніж в оригіналі.

Повністю відтворити усі звукові прийоми дуже складно, а інколи й неможливо, тому, очевидно, в українському перекладі дещо було втрачено. Щоб зберегти алітерацію і асонанс, перекладачеві довелося б майже усюди змінювати досить вигадливі і самобутні образи, на яких побудовані лексеми. Але оскільки ці звукові прийоми як стилевий засіб більше притаманні англійській прозі, аніж українській, їх брак у перекладі не можна вважати великою втратою.

3. Семантичні домінанти. Серед рис, які найяскравіше ілюструють авторський стиль Р. Дала, можна виділити образність його мови. Вона дозволяє письменнику апелювати до читача згідно з дитячим сприйняттям – доступно, жваво, захоплююче, емоційно, просто і зрозуміло. Найхарактернішими прийомами для Р. Дала є порівняння та каламбури. Порівняння слугують джерелом експресії в прозі Р. Дала: «*His room was as bare as a prison cell*» [7, с. 17] – «У його кімнаті було голо, наче в тюремній камері» [2, с. 26]; «*Aunt Sponge, as fat and pulpy as a jellyfish*» [7, с. 29] – «Жирна й драглиста, мов медуза, тітка Шкварка» [2, с. 32]; «*She was like a great white, soggy overboiled cabbage*» [7, с. 29] – «Вона скидалася на величезний білий качан розвареної капусти» [2, с. 33]. Помітне також широке використання метафор, особливо в яскравих описах лайок: «*You empty-headed hamster*» [7, с. 142] – «хом'як пришепелкуватий» [2, с. 144], «*You witless weed!*» [7, с. 142] – «безголовий пустоцвіт» [2, с. 143], «*You tangled little wurzel*» [7, с. 140] – «малий розчавлений буряк» [2, с. 141].

Характерне для ідіостилю письменника також використання вмотивованих власних назв – онімів: *The Wormwoods* – сімейство Вормвудів, *Miss Honey* – пані Гані, *Aunt Spiker and Aunt Sponge* – тітка Шпичка і тітка Шкварка [2]. Переклад онімів становить важке, інколи непосильне, завдання для перекладача, тому під час перекладу українською мовою найчастіше був використаний принцип транскодування (транскрипції або транслітерації). Крім того, деякі мотиваційні зв'язки з першого погляду майже не помітні і насилу відслідковуються.

Казкова повість «ВДВ» займає особливе місце в літературному доробку Р. Дала, зокрема через унікальне мовлення, яке автор винаходить для свого персонажа – Великого Дружнього Велетня. Засоби, якими автор створює портрет особистості велетня, якнайяскравіше відображають індивідуальний стиль письменника, що дає підстави вважати цей твір одним з найхарактерніших та найважливіших у його творчому доробку. У дослідженні розглянуто єдиний переклад казкової повісті «ВДВ» українською мовою, який став продуктом вдалої співпраці видавництва «АБАБАГАЛАМАГА» з Віктором Морозовим – одним з перших сучасних перекладачів, хто познайомив українську малечу з перекладами англійських творів світової дитячої літератури.

За допомогою методу кількісного аналізу ми визначили домінування одних стилістичних засо-

бів та прийомів над іншими та з'ясували, що серед основних прийомів слід виділити: каламбури, неологізми і окаціоналізми, порівняння та метафори, засоби створення національного колориту та засоби вираження ідіолекту персонажа.

Останні зустрічаються на сторінках досліджуваного твору дуже часто і відіграють важливу функцію – створюють портрет особистості головного героя. Ідіолект у повісті реалізується на всіх мовних рівнях: фонетичному, граматичному, стилістичному. Головним носієм ідіолекту у казці виступає протагоніст – ВДВ. Аббревіатура «BFG» розшифровується як «Big Friendly Giant» і витлумачена українською мовою перекладачем В. Морозовим як «ВДВ, або Великий Дружній Велетень». За сюжетом мовлення ВДВ сповнене перекручувань, неологізмів та помилок, і більше схоже на мовлення маленького хлопчика, або іноземця, який тільки-но починає вчити англійську мову. Особливо помітними його помилки здаються в письмовому мовленні, переповненому неправильним написанням, відсутністю пунктуації і помилковими граматичними формами, що досить яскраво відображає його ідіолект: «...and then **I is hearing** my mummy's voice saying wake up your breakfast is redly» [6, с. 116] – «...а потім я чувати голос моєї матері, вона каже: «вставай, твій снідоранок готовий» [1, с. 128].

У цілому, усі труднощі з перекладом ідіолекту велетня можна умовно поділити на такі підгрупи: 1) помилкове вживання граматичних форм; 2) перекручення звукової форми слова; 3) неологізми; 4) помилкове вживання ідіоматичних висловів та приказок; 5) спунеризми; 6) часте використання алітерації.

Найчастіше у репліках велетня зустрічається помилкове вживання граматичних форм слів: «*Tell me what you is seeing*», «*I is trusting you*» [6, с. 34]. В. Морозов пропускає цю особливість мовлення велетня крізь призму граматики української мови і тлумачить їх за допомогою «схожих» помилок у мові перекладу: «скажи мені, що ти бачувати», «я тобі довірювати» [1, с. 47]. Однак, вживання помилкової граматичної форми при перекладі часто супроводжується зміною самої форми слова, що інколи шкодить сприйманню тексту дитиною та його легкозрозумілості. Це можна розцінювати як завелику вільність з боку перекладача, але мовлення головного героя настільки перекручене в оригіналі, що кілька зайвих помилок ледве помітні в тексті, тож наряд чи можна стверджувати, що вони негативно впливають на якість перекладу.

Однією з найхарактерніших ознак ідіолекту далівського велетня є велика кількість неологізмів. Більшість таких слів у творі винайдено для позначення тварин (*cattypiddler* – вухоріг, *jiggyraffe* – джигирафа), їжі та напоїв (*snozzcumber* – ойгірок) і снів (*phizzwizard* – візіяна, *trogglehumper* – жахмастик). З цим завданням перекладачу вдалося впоратися за допомогою стратегії одомашнення, часто створюючи образи навіть яскравіші ніж в оригіналі (*beanstalk* – сковородура, *squinker* – білка-мобілка, *frobscottle* – шумбурбулька). Перекладачу вдалося використати об'ємний арсенал засобів словотвору української мови і винайти власні еквіваленти для складених слів.

З позиції перекладу цікавим є і помилкове вживання ідіоматичних висловів та фразеологізмів у творі. Фразеологізми є одним із найскладніших для перекладу стильових засобів, які бажано перекладати за допомогою фразеологічних еквівалентів чи аналогів із урахуванням стилістичного забарвлення. Задачу перекладача повісті значно ускладнило те, що автор ламає фразеологізми або застосовує у них гру слів (див. табл. 1).

Стилістичний ефект автор створює, замінюючи слово на інше, що римується з ним, або змінюючи порядок слів у вислові. До такої саме техніки вдається і перекладач, граючись зі схожістю звукової або графічної форми слів.

Спунеризми, створені шляхом навмисної перестановки звуків у двох або більше словах, перекладаються, як правило, шляхом калькування та видозмінення образів, що лежать в основі: «*Dahl's Chickens*» [6, с. 129] – «Дал Чікенз» [1, с. 131], «*gun and flames*» [6, с. 98] – «ґрім і гліст-тавка» [1, с. 111], «*catastrophic disaster*» [6, с. 68] – «катастрофа какоклізма» [1, с. 80], «*crook and nanny*» [6, с. 75] – «кутасик, кама-рок і капелок» [1, с. 88]. Цікаво, що в багатьох наведених прикладах з'являється явище алітерації, відсутньої в оригіналі, навіть попри те, що алітерація як засіб стилю більше притаманна англійській мові, аніж українській. Це рішення перекладача ми трактуємо як використання такого засобу перекладацьких трансформацій як компенсація.

Іншою особливістю казки «ВДВ», яка зумовлює труднощі при перекладі, є насиченість твору неочікуваними і яскравими каламбурами. Каламбур – один із засобів, який допомагає полонити увагу та уяву читача. Недбалість під час їх перекладу може зробити яскравий, самобутній твір нудним і нецікавим, а майстерність та винахідливість – допоможуть дитині полюбити як книгу, так і саму мову. Гра слів становить особливу складність для перекладача, оскільки крім референтних значень, якими часто доводиться жерт-

вувати під час перекладу, необхідно передати також внутрішню лінгвістичну подібність слів, зазвичай досить далеких за значенням.

Щодо перекладу гри слів, В. Морозову вдається передати необхідний гумористичний ефект в перекладі, зберігаючи водночас невимушеність. Так, наприклад, в одному з найвідоміших епізодів казки, коли велетень розповідає про те, як смакують люди з різних країн світу, постають такі приклади гри слів (табл. 2).

Р. Дал буде каламбур на омонімії назв країн з вигаданими особливостями їхніх мешканців. Як видно з останніх двох прикладів, оригінал часто залишає місце для творчості перекладача. Для збереження стилістичного ефекту В. Морозову інколи доводиться нехтувати точністю у передачі назв, замінюючи їх назвами інших країн. Таким чином, образ часто не зберігається, проте за допомогою прийому компенсації стає можливим збереження гумористичного і емоційного ефекту каламбуру.

Ще одна центральна проблема перекладу казкової повісті «ВДВ» – це відтворення національної своєрідності першотвору і донесення до читача відчуття чужоземної культури. Одним із засобів передачі національного колориту є реалії. Під час перекладу таких понять виникає, з одного боку, потреба підкреслити їх особливий колорит, іноді унікальність, а з другого – певним чином передати їх значення і типові для носіїв мови джерела асоціацій, уникаючи, наскільки це можливо, багатослів'я.

Аналіз тексту оригіналу дозволив виділити у казці наступні види реалій: 1) суспільно-політичні реалії; 2) географічні назви; 3) власні імена і титули; 4) їжа та напої; 5) міфологія і казки; 6) фольклор; 7) літературні твори; 8) реалії-міри. Стилістична амплітуда реалії надзвичайно широка. Справа ускладнюється ще й тим, що в тексті оригіналу реалія часто сприймається як щось звичне, органічне, рідне для читачів, мовою яких написаний текст. Звідси постає дилема у пере-

Таблиця 1

<i>Bug as a snug in a rug</i> [6, с. 205]	<i>Snug as a bug in a rug</i>	Як муха, глуха на два вуха [1, с. 211]
<i>Out of the window</i> [6, с. 225]	<i>Out of the question</i>	Це абсолютно не в моїх сливах [1, с. 231]
<i>Disappearing into a thick ear</i> [6, с. 56]	<i>Disappear into thin air</i>	Зникнути, як парова шинка [1, с. 60]
<i>Save our solos, deliver us from weasels, the devil is dancing on my dibbler</i> [6, с. 239]	<i>Save our souls, deliver us from evil, the devil is dancing on my shoulder</i>	Рятуйте наші груші! І не введіть у конюшину! Чорти-його-цяцька! [1, с. 247]
<i>Barking up the wrong dog</i> [6, с. 144]	<i>Barking up the wrong tree</i>	Це нам допоможе, як мертвому кадилак [1, с. 150]

Таблиця 2

<i>He says Turks from Turkey is tasting of turkey</i> [6, с. 22].	Каже, що турецькі турки смакують, як курки [1, с. 25].
<i>Greeks from Greece is all tasting greasy</i> [6, с. 22].	Бо греки з Греції смакувати, як гречка без спецій [1, с. 26].
<i>Human beans from Panama is tasting very strong of hats</i> [6, с. 23].	Мешканці Панами на смак жорсткі, як панами [1, с. 26].
<i>For instance, human beans from Wales is tasting very whooshey of fish. There is something very fishy about Wales</i> [6, с. 25].	Наприклад, мешканці Сардинії дуже-байдуже пахнуть сардиніями [1, с. 28].
<i>I is choosing Chile... Human beans from Chile is very chilly</i> [6, с. 66].	Я вибрав Холландію... Людські чворіння з Холландії хвацько холоднаві [1, с. 72].

кладі: або показати специфіку і екзотику (тобто застосувати перекладацьку стратегію очуження), або зберегти звичність і втратити специфіку (стратегія одомашнення).

Зважаючи на особливості дитячої цільової аудиторії, не виникає сумніву у тому, що реалії повинні певним чином адаптуватися, щоб не перешкоджати легкозрозумілості тексту, однак надмірна адаптація призведе до небажаних наслідків: втрати етнокультурного колориту, а отже, знеособлення твору, зменшення пізнавальної цінності книги.

У творах для дітей велике значення приділяється етнографічним реаліям, особливо їжі та напоям. Описи національної їжі надзвичайно поширені у казках Р. Дала. Для відтворення реалій, що позначають їжу та напої, В. Морозов використав різні способи. Так, зважаючи на те, що юні читачі скоріш за все ще не знайомі з назвами усіх алкогольних напоїв, а особливо іноземного походження, при перекладі назви англійського виду пива – елю – перекладач використовує прийом комбінованої реномінації, подаючи транскрипцію слова у супроводі з описовою перифразою: «*He was in the butler's pantry sipping an early morning glass of light ale*» [6, с. 193] – «*Він саме потягував у своїй комірчині ранкову скляночку елю, легенького пивця*» [1, с. 205]. Перекладач за допомогою комбінованої реномінації дозволяє дитині розширити свої знання щодо чужої культури і, на відміну від методу описової перифрази, дає змогу поповнити словниковий запас.

Цікавим прикладом одомашнення реалії під час перекладу може слугувати наступна фраза: «*Those brutes out there are bound to catch me sooner or later and have me for tea*» [6, с. 31] – «*Рано чи пізно ці потвори все одно мене впіймають і схрумкають на вечерю*» [1, с. 43]. В англійській культурі лексема «*tea*» може використовуватися на позначення окремого прийому їжі. В українській культурі, для якої церемонія чаювання відіграє меншу роль ніж для культури Туманного Альбіону, таке поняття відсутнє, тому при перекладі використаний ситуативний синонім «*вечеря*».

При відтворенні реалій-міри перекладач у більшості випадків користувався функціональними еквівалентами, досить вільно оперуючи числами і вдаючись до «приблизних розрахун-

ків». З прагматичної точки зору точна передача при перекладі чисел оригіналу недоречна і, навіть, зайва. Вдаючись до подібної адаптації, перекладач, перш за все, має на меті спростити сприйняття довгих і важких цифр для потенційного читача – україномовної малечі: «*...a twenty-four-foot giant will require a twelve-foot-high table...*» [6, с. 189] – «*...семиметровому велетневі буде потрібен стіл заввишки три з половиною метра...*» [1, с. 205]. Переклад за допомогою функціонального аналога є адекватним, якщо поодинокі випадки заміни реалії-міри на нейтральну суттєво не вплинуть на загальний колорит твору.

Проаналізувавши наведені вище приклади перекладу, можна зробити висновок, що при перекладі казкової повісті «ВДВ» В. Морозов у більшості випадків послуговувався стратегією одомашнення, яка допомогла йому наблизити перекладний твір до цільової аудиторії. Однак, перекладачеві вдається також зберегти усі необхідні елементи англійської культури, на яких базується казка, зберігши етнокультурний колорит і уникнувши знеособлення твору та втрати пізнавальної цінності книги.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, адекватність художнього перекладу великою мірою залежить від розуміння і здатності відтворення перекладачем характерних рис індивідуального стилю автора, що проявляються на різних рівнях, у різних художніх засобах і втілюються у стильових домінантах його творчості. В результаті проведеного дослідження можемо стверджувати, що мовні і концептуальні картини світу автора і перекладача аналізованої повісті у багатьох аспектах збігаються, що дозволило, з одного боку, отримати досить «прозорий», виважений переклад, а з іншого – цілком точно і адекватно передати комунікативну мету оригіналу, його прагматичне, емоційне і стильове навантаження.

Перспективним напрямом для подальших досліджень вважаємо поєднання аналізу відтворення стильових домінант автора досліджуваної казкової повісті з аналізом аудіовізуального перекладу її екранізації, виявлені їхніх спільних і відмінних рис та чинників, що впливають на вибір перекладацьких стратегій в обох жанрах.

Список літератури:

1. Дал Р. ВДВ (Великий Дружній Велетень). Перекл. з англ. В. Морозова за ред. І. Малковича [Л. Кв. Блейк]. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. 272 с.
2. Дал Р. Матильда. Перекл. з англ. В. Морозова за ред. О. Негребецького та І. Малковича [Л. Кв. Блейк]. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2006. 272 с.
3. Зорівчак Р.П. Перекладна література для дітей як чинник формування особистості. Львів : Іноземна філологія, 2007. С. 3–9.
4. Некряч Т.Є., Довганчина Р.Г. Айсберг в океані перекладу: Відтворення ідіостилю Ернеста Гемінгвея в перекладах українською та російською мовами. Київ : Видавництво Ліра-К, 2014. 220 с.
5. Ребрій О.В. Творчі виміри перекладу дитячої літератури. Харків : Філологічні трактати, 2012. С. 89–94.
6. Dahl R. The BFG. London : Penguin UK, 2016. 176 p.
7. Dahl R. Matilda. London : Puffin Books, 1996. 240 p.
8. Hunt P. Roald Dahl and the Commodification of Fantasy. New York : Palgrave Macmillan, 2012. P. 176–189.
9. Knowles M., Malmkjaer K. Language and Control in Children's Literature. London : Routledge, 1996. 284 p.
10. Shavit Z. Poetics of Children's Literature. London : Georgia University Press, 1986. 193 p.

References:

1. Dal R. (2016). VDV (Velykyi Druzhnii Veleten) [The BFG (Big Friendly Giant)]. Kyiv : A-BA-BA-HA-LA-MA-HA. (in Ukrainian)
2. Dal R. (2006). Matylda [Matilda]. Kyiv : A-BA-BA-HA-LA-MA-HA. (in Ukrainian)
3. Zorivchak R.P. (2007). Perekladna literatura dlia ditei yak chynnyk formuvannia osobystosti [Translated children's literature as a personality development factor]. Inozemna filolohiia, no. 119(2), pp. 3–9.
4. Nekriach T.Ye., Dovhanchyna R.H. (2014). Aisberh v okeani perekladu: Vidtvorennia idiostyliu Ernesta Hemingveia v perekladakh ukrainskoiu ta rosiiskoiu movamy [Iceberg in the translation ocean: Rendering Ernest Hemingway's idiostyle in Ukrainian and Russian translations]. Kyiv : Vydavnytstvo Lira-K. (in Ukrainian)
5. Rebrii O.V. (2012). Tvorchy vymiry perekladu dytiachoi literatury [Creative dimensions of children's literature translation]. Filolohichni traktaty, vol. 4, no. 2, pp. 89–94.
6. Dahl R. The BFG / Roald Dahl. – London : Penguin UK, 2016. 176 p.
7. Dahl R. Matilda / R. Dahl. – London : Puffin Books, 1996. 240 p.
8. Hunt P. Roald Dahl and the Commodification of Fantasy. In Alston A. and Butler C. (eds.). New Casebooks: Roald Dahl. New York : Palgrave Macmillan, 2012. P. 176–189.
9. Knowles M., Malmkjaer K. Language and Control in Children's Literature. London; New York : Routledge, 1996. 284 p.
10. Shavit Z. Poetics of Children's Literature / Zohar Shavit. – Athens, London : Georgia University Press, 1986. 193 p.